

Riigieksamid muutuvad usaldusväärsemaks

Millised muljed jäid tänavustest riigieksamitest mulle kui alles viimasel hetkel märtsikuus riigieksamite rongile hüpanud isikule?

Üllatas see, et avalikkus – ajakirjandus, üldsus, aga isegi õpetajaskond ja selle häälekandja Õpetajate Leht – teavad vähe riigieksamite ideoloogiast ja korralduslikust poolest. Rõhutan siingi veel, et riiklik eksami- ja kvalifikatsioonikeskus ei ole hariduspoliitiline asutus, ta ei anna välja ei seadusi ega haridusministeeriumi määrusi, vaid tegeleb oma põhimääruse järgse tegevusega – korraldab põhikoolide ühtlustatud materjalidega lõpueksameid, üldhariduskoolide riigieksameid ja kutsehariduslikke riiklikke lõpueksameid haridusministri kehtestatud korras.

Infovaese olukorra parandamiseks on palju ära teha kõigil osapooltel, eelkõige eksamikeskusel, haridusministeeriumil ja ka ajakirjandusel. Meedia suhtes üllatas mind see, et mitu korda pöörduti minu poole probleemidega, mis olid teistes väljaannetes juba kuu või kaks tagasi selgeks räägitud.

Hindab kuni viis sõltumatut eksperti

Ma pooldan avatust ja objektiivsust. Kogu riigieksamite süsteem ongi selleks, et tagada võimalikult suurem õpitule-

Enn Mänd

riikliku eksami- ja kvalifikatsioonikeskuse direktor

muste avatus õppijatele, nende pereliikmetele ja koolide omanikele. Sellest siis ka näiteks konfliktid riigieksamite võimalikult objektiivse hindamise ning koolis oma õpetaja poolt pandud kirjan-dihinnete vahel lõpukirjandite puhul.

Hindamine kui inimtegevus on alati teatud määral subjektiivne. Riigieksami korral püütakse seda vähendada kahel moel: tagades täieliku anonüümsuse hinnatava töö autori suhtes ning hinde nn keskmistamise – kaasates hindamisse mitu isikut, kes üksteise arvamustest mitte midagi ei tea. Juhul, kui nende erimeelsused hinde suhtes ületavad teatud piiri (kirjandi puhul näiteks 3 hindepalli 10-st, selle vahe fikseerib arvuti), ütleb oma arvamuse veel kolmas ekspert. Lõpp-hindeks jääbki kahe vähemerineva hinde keskmine, mida ümardatakse alati ülespoole, s.o õpilase kasuks.

Juhul kui siiski apelleeritakse selle hinde suhtes, vaatavad töö läbi veel kaks sõltumatut hindajat, kes samuti ei tea eelmiste hindajate pandud punk-

te. Seega peaks kokku viie erineva ja üksteisele anonüümselt hindaja pandud hindepallid eksamitöö taset tunduvalt objektiivsemalt kajastama, kui seda on koolis oma õpetaja pandud hinne.

Kindlasti aitaks eksami sooritajal ennast objektiivsemalt hinnata võimalus oma töö eest saadud hindepalle vaadelda interneti kaudu. Praegusel juhul toimub apellatsioonide esitamine n.ö igaks juhuks. Seetõttu ongi taotluste rahuldamise protsent äärmiselt madal – sellel aastal lõpukirjandite puhul näiteks oli see 8% apellatsioonidest.

Eksamikeskuse oma väike tiigrihüpe

Detailidesse laskumata ütlen, et eksamikeskus on koostanud projektitaotluse, muresemaks tulevaks aastaks tulemuste ja ka eksamitööde skaneerimiseks vajaliku riist- ja tarkvara. See süsteem võimaldaks tunduvalt kiiremini ja täpsemalt eksamitulemuste hindamisjärgset sisestamist ning oleks veel üheks eksamiturvalisust tagavaks vahendiks.

Praegusel juhul on eksamitööde hindamine ja tulemuste arvutisse sisestamine väga töömahukad protsessid, mida tuleb teha hoolikalt, vältimaks vigu. Tulemused sisestatakse arvutisse iga töö korral ülesannete kaupa. Et tagada tulemuste korrektsus, tehakse kõik si-

sestused vähemalt kahel korral. Juhul, kui ilmnevad erisused kahe sisestuskorra vahel, otsitakse üles vastav töö ja selgitatakse lahknevuse põhjus. Kõik see võtab aega.

Järgmise sammuna tuleks kaaluda ka tervete eksamitööde skaneerimist arvutisse eesmärgiga teha need eksamitööd poolt interneti vahendusel vaadatavateks. Peale selle on digitaliseeritud andmetega võimalik teha teadus- ja muid uuringuid. Juhul, kui riik leiab võimaluse selle projekti rahastamiseks, on plaanis süsteem järgmisel aastal projekteerida, katseliselt kahe-kolme eksamiaine peal ellu viia ning tema sobivust kontrollida. Projekt suurendaks avatust ka veel selles mõttes, et tooks välja hindajate kvaliteedi tervikuna.

Järgmise aasta eksamitega seonduvast veel niipalju, et riigieksamite toimumiseks on koostatud selline ajakava, mis võimaldab eksamitunnistused väljastada 21.- 22. juunil. Eesmärgiks peab olema jõuda selleni, et iga kool teaks piisava ajavara kuupäeva ja kellaaega, millal talle eksamikeskusest riigieksamitunnistused väljastatakse!

Loodan, et ka kõik kõrgkoolid teevad järgmisel aastal oma dokumentide vastuvõtugraafikud arvestades nii riigieksamite tulemuste selgumise kui ka haridusministeeriumi apellatsioonikomisjoni töö aegu.